

Голас Радзімы

№ 29 (1342) ЖНІВЕНЬ 1974 г. ВІДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЬЖОМ ГОД ВІДАННЯ 19-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

ПЕРША ПРАХОДЦЫ

ПАУВЕКА З ІМЕМ ЛЕЊІНА ● СВЯТА У РАБОЧАЙ
СПЕЦОУЦЫ ● КАМСАМОЛЬСКІЯ ЛАЎРЭАТЫ
● ПАКАЛЕННЕ ПЕРАКАНАНЫХ ● 600 ПАСЛАН-
ЦОЎ БЕЛАРУСІ БУДУЮЦЬ БАМ ● «ВЕРНАСЦЬ
ДАКАЖАМ СПРАВАЙ».

Вясна 1974 года ў біяграфіях многіх юнакоў і дзяўчат Краіны Саветаў застанецца памятным радком. XVII з'езд Усесаюзнага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі вызначыў мэты і задачы 34-мільённага атрада сваіх членаў у сучасны перыяд, і першыя тысячы энтузіястаў узяліся за іх здзяйсненне. У дні работы з'езда Масква праводзіла атрад добраахвотнікаў на Байкала-Амурскую магістраль (БАМ) — пракладка чыгункі праз неабжитыя раёны Сібіры і Далёкага Усходу аб'яўлена ўдарнай камсамольскай будоўляй нумар адзін. Сёння на БАМе працуюць і звыш шасцісот пасланцоў Беларусі. Яны, як і многія іх равеннікі ў розных кутках краіны, перажываюць свой «зорны час» — іх вабіць работа з поўнай самааддачай у нялёгкіх умовах не дзеля грошай, славы ці ўзнагарод, а ў імя сцвярдзення сваёй асобы, свайго пакалення, сваёй Радзімы. За паўстагоддзі працоўных клопатамі няўрымсліва энтузіясты мала гавораць аб гонары першапраходцаў, усведамленне яго прыйдзе з часам, яны проста імкнуцца туды, дзе іх энергія маладосці знаходзіць найлепшае прымяненне.

Традыцыя савецкага камсамола — быць у першых радах будаўнікоў новага жыцця — быў пачатак у рэвалюцыйных здзяйсненнях Кастрычніка. Устаўленне Савецкай улады, віхуры грамадзянскай вайны... У ліпені 1924 года, прымаючы імя Леніна, VI з'езд Камуністычнага Саюза Моладзі звярнуўся да ўсіх камсамольцаў, да ўсёй рабочай моладзі краіны з Маніфестам, у якім гаварылася: «Не для прыгожага слоўца, не з жадання насіць лепшае з усіх імён... прынялі мы гэтае рашэнне. Не, мы прынялі яго для таго, каб уся працоўная моладзь усіх народаў, што насяляюць СССР, разам са сваім перадавым атрадам — Камуністычным Саюзам Моладзі — прынікла адзінай воляй і рашучасцю навучыцца па-ленінску жыццю, працаваць і змагацца, здзяйсняючы запаветы, пакінутыя нам Леніным».

50 год, пакаленне за пакаленнем, савецкая моладзь верная гэтай клятве. Асабістымі і калектыўнымі рапартамі перамога адзначылі юнакі і дзяўчаты 70-х свайго камсамольскага юбілея.

Дзве тысячы маладых рабочых нашай рэспублікі завяршылі сваю асабістую пяцігодку. Лепшыя з іх удастоены пачэснага знака ЦК ВЛКСМ «Малады гвардзеец пяцігодкі». Эскавартаршчыкі Васіль Вежнавец і

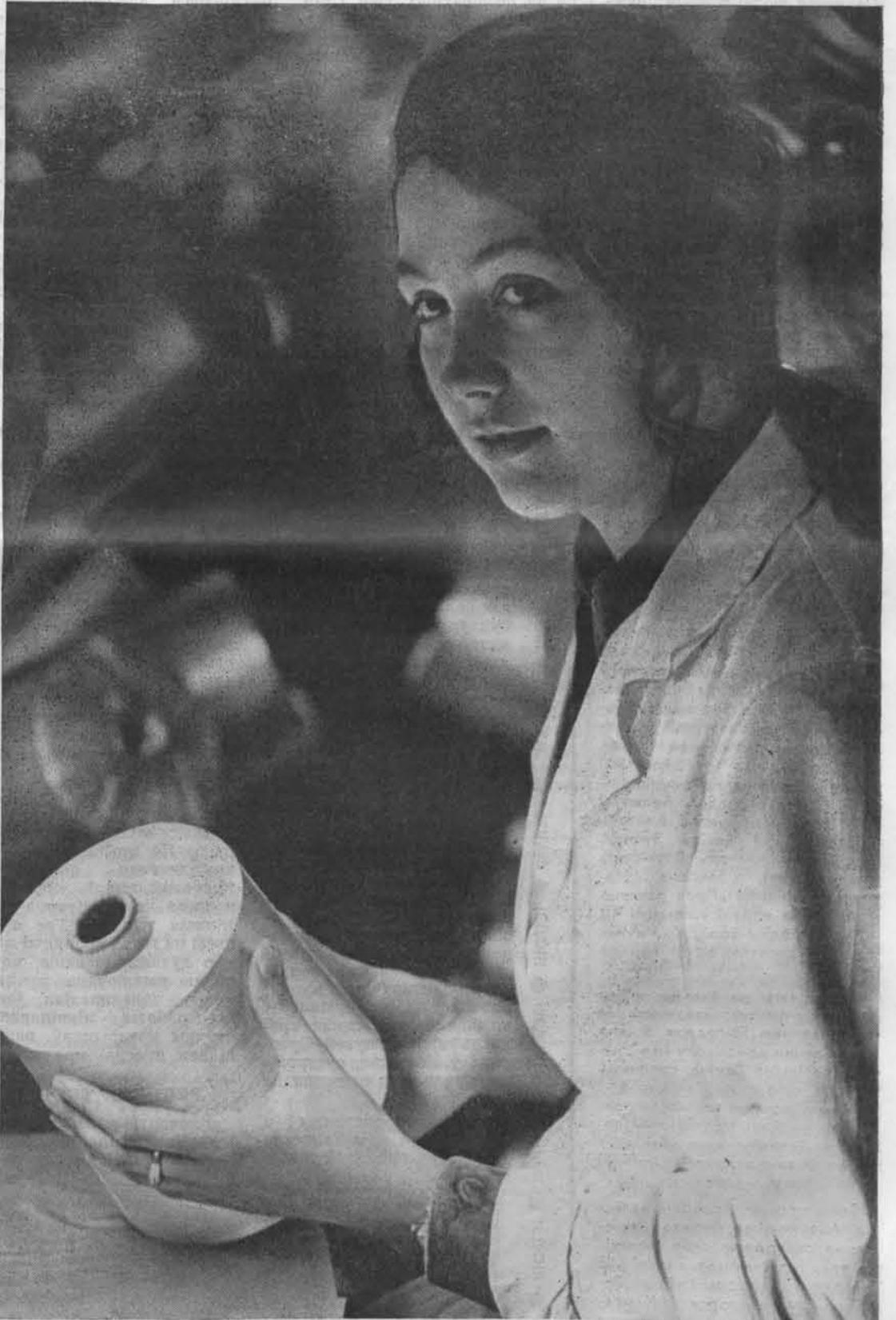
Міхаіл Трафімовіч, вадзіцель-выпрабавальнік МАЗа Мікалай Леус, брыгадзіры-меліяратары Станіслаў Сікора і Клаўдзія Шатроўская не проста выканалі ўзятая высокія абавязальствы і працуюць у лік будучага. Яны ўвасабляюць ідэал савецкага маладога чалавека. Ім уласціва высокае пачуццё адказнасці за даручаную справу, пастаянная прага самаўдасканалення, шчырае жаданне дапамагчы таварышам, зрабіць свой вопыт і веды іх набыткам.

Працай сцвярджаючы сваю сталасць, моладзь аб'явіла прысвечаную юбілею 50-дзённую ўдарную вахту. Яе лагічным завяршэннем стала «чырвоная субота» — 13 ліпеня 35 мільёнаў 700 тысяч юнакоў і дзяўчат выйшлі на свае рабочыя месцы, працавалі на будоўлях, на нарыхтоўцы кармоў для грамадскай жывёлы. Высокую норму выпрацоўкі давалі не толькі энтузіязм, маладзёжны запал. Вызначальнымі былі добрая арганізацыя працы, рытмічнасць, зладжанасць. Разам з юнакамі і дзяўчатамі на «чырвоную суботу» выйшлі камуністы, ветэраны працы, камсамольцы старэйшых пакаленняў. Кожны з іх у свой час ганарыўся званнем члена Усесаюзнага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі, вернасцю яго ідэям пранёс праз жыццё. Заробленыя на суботніку сродкі пералічаны ў фонд пяцігодкі, на будаўніцтва БАМа, а 13-тысячны студэнцкі будаўнічы атрад Беларусі свайго дзённы заробак перадаў на дапамогу патрыётам Чылі.

50-годдзю з дня прысваення камсамолу імя У. І. Леніна былі прысвечаны ўрачыстыя сходы ў гарадах і вёсках рэспублікі і краіны, сустрэчы з камсамольцамі 20-х гадоў, ускладанне вяноў да помнікаў мужнасці і гераізму маладых патрыётаў, народныя гулянні. Прайшлі навуковыя канферэнцыі, семінары, адкрыліся выстаўкі, што расказваюць аб паўвекавым шляху барацьбы і перамог. На палях і фермах Гомельскага сельскага прафесійна-тэхнічнага вучылішча № 34 адбыўся III Усесаюзны конкурс навучэнцаў сельскіх прафтэхвучылішчаў на лепшага маладога механізатара. Беларускае тэлебачанне прымеркавала да свята фінал рэспубліканскага маладзёжнага тэлеконкурсу «І майстэрства, і тэхнічнае». Перадчыта, у якой прымалі ўдзел прадстаўнікі ўсіх абласцей, стала адной з самых папулярных.

На праходзіўшым у Маскве

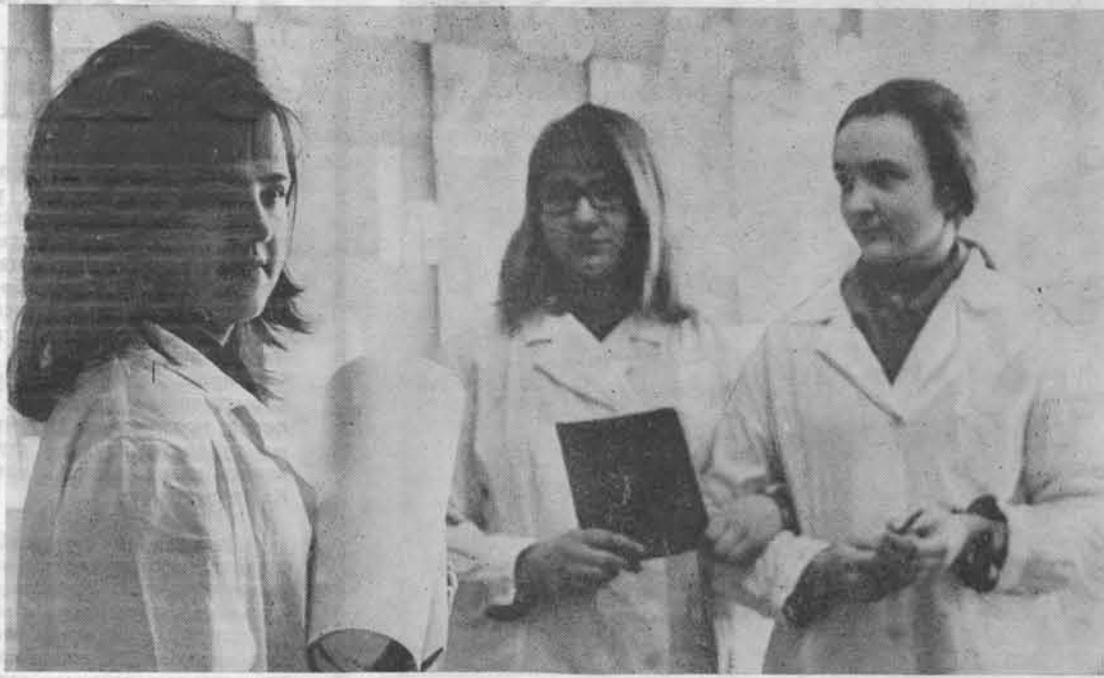
[Заканчэнне на 2-й стар.]

Юнакі і дзяўчаты Беларусі ўдарнай працай прымнажаюць багацці рэспублікі. Яны ўзялі шэфства над многімі прадпрыемствамі, нават галінамі народнай гаспадаркі. Меліярацыя зямель Беларускага Палесся, інтэнсіфікацыя жывёлагадоўлі — перавод яе на прамысловую аснову, новабудоўлі самага рознага прызначэння... На прадпрыемствах, будоўлях, у калгасах і саўгасах шырыцца масавы патрыятычны рух пад дэвізам «Пяцігодцы ўдарную працу, майстэрства і пошук маладых», створана і працуюць больш 8 тысяч камсамольска-маладзёжных калектываў.

НА ЗДЫМКУ: прадстаўніца 1 200-тысячнага атрада Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі Беларусі, ударніца камуністычнай працы, работніца Магілёўскага завода штучнага валакна Алена ЕЛІСЕЕВА.

Фота У. ВЯХОТНІ.

**КАЛІЙНЫ
РАЦЫЁН
РАСЛІН**

Пісьмы прыходзяць з Канады, ЗША, Польшчы, Румыніі, ГДР, ФРГ, Бангладэш... Адрасаваны яны прафесару С. Іванову — загадчыку лабараторыі фізіка-хіміі глебы і радыеактыўных ізатопаў Беларускага НДІ глебазнаўства і аграхіміі. Вучоныя з розных краін цікавяцца метадыкай прымянення мечаных атамаў пры вывучэнні калійнага жыццёнага раслін.

— Гэты метада, — расказвае Сяргей Несцеравіч, — дае магчымасць заглянуць у працэс жыццёнага раслін — у тую зону прыроды, якая раней увогуле была па-за полем гледжання даследчыка і заставалася недаступнай для назірання. Асабліва месца ў мінеральным жыццёвым сельскагаспадарчых культур займаюць тры элементы — азот, фосфар, калій. За апошнія гады праведзены значныя даследаванні з выкарыстаннем стабільнага азоту і асабліва радыеактыўнага фосфару.

Член-карэспандэнт АН БССР, доктар сельскагаспадарчых навук С. Іванов прысвяціў праблему калійнага жыццёнага раслін некалькі гадоў. У якасці «меткі» калія быў выкарыстан радыеактыўны рубідзій-86, у якога працягла перыяд паўраспаду. Гэтым шляхам удалося ўсталяваць, колькі нажыўнага рэчыва выкарыстоўвае расліна з угнаенняў і з глебы. Такім чынам і да калія — найбольш цяжкага з трох элементаў — падобран «ключ» для вывучэння.

Наваполацкі політэхнічны інстытут — трыццатая вышэйшая навучальная ўстанова ў БССР. Тут рыхтуюць інжынераў для хімічнай, нафтагазавай і станкаінструментальнай прамысловасці, спецыялістаў гз прамысловы і грамадзянскаму будаўніцтву, інжынернай геадэзіі. Зараз у Наваполацку займаюцца каля 1700 студэнтаў. Праз некалькі год на шасці факультэтах інстытута будзе больш чатырох тысяч чалавек.

НА ЗДЫМКУ: будучыя інжынеры-нафтавікі Галя ГАРБАЦЕНКА (злева), Люба ЛУЗГІНА і Люда СТАВІЛА.

Фота А. ЦАРЛЮКЕВІЧА.

ТРИ «ВЗРЫВА» ВЕКА

Чем ознаменовалось нынешнее научное столетие! Каков вклад Академии наук СССР в решение кардинальных задач науки и техники! В каких направлениях будет развиваться наука! На эти вопросы корреспондента АПН отвечает академик Иван АРТОБОЛЕВСКИЙ:

Российская Академия наук на заре своего существования главной задачей ставила развитие фундаментальных и естественных наук. Проблемы техники в то время не отделялись от «чистой» науки. Вот почему первые русские академики были учеными-энциклопедистами.

После Октябрьской революции 1917 года Академия наук превратилась в важнейший государственный центр, вырабатывающий основные направления развития науки, прогнозирующий ее будущее. Конечно, одному человеку сейчас трудно охватить весь комплекс научных проблем.

Наука наших дней характеризуется значительной дифференциацией. Но такой процесс никоим образом не мешает интеграции науки. Комплексный подход в исследованиях был характерен для работ таких членов нашей академии, как геолог-нефтяник Иван Губкин, естествоиспытатель-геохимик Владимир Вернадский, физики Абрам Иоффе и Сергей Вавилов, атомник Игорь Курчатов...

Чем же ознаменовалась наука двадцатого века? По моему мнению, можно выделить три мощных научных «взрыва». Первый связан с решением атомной проблемы. Я имею в виду, конечно, применение атомной энергии в мирных целях. Разумеется, самый крупный вклад здесь внесли физики. Но с решением чисто физических вопросов потребовались значительные усилия в области химии, термодинамики, строительства реакторов и так далее.

Второй научный «взрыв» связан с освоением космического пространства. Теоретические работы русских ученых Константина Циолковского, Ивана Мещерского, выполненные в начале века, обрели реальное воплощение благодаря тесной связи с проблемами современной механики, которой в вопросах исследования космоса принадлежит исключительно важная роль. Задачи освоения космического пространства стали мощным импульсом и для стремительного развития радиоэлектроники, счетно-решающей техники и многих других направлений в науке и технике.

Третий «взрыв» — биологический. Открытие генетических кодов, развитие молекулярной биологии — несомненный успех науки XX века.

В основе многих задач, возникающих в нашей жизни, лежат те или иные социально-экономические процессы. Один из них — соотношение человека и машины. Дело в том, что в основе нашего понимания благосостояния лежит понятие уровня жизни. Повышение его — первая задача. Вторая — облегчение труда человека. А третья — связана с расширением возможностей человека удовлетворять свои потребности в области культуры, образования,

раскрытия творческих способностей. Значит, нужны машины или целые системы, способные помочь решению этих задач. На повестке дня — автоматизация в самом широком понимании этого слова. Причем задача ставится не ограниченно, как автоматизация рабочих процессов. Мы имеем в виду и автоматизацию интеллектуального труда человека. Первый шаг уже сделан: появились так называемые логические кибернетические машины, способные действовать по определенной логике и управлять теми или иными процессами.

Пока еще есть немало тяжелых работ, в которых участвует человек: металлургическое производство, горняцкие и химические цеха, горное дело. Освободить человека от сверхтяжелого труда призваны новые системы — промышленные роботы. Число людей, которых можно привлечь к производству, все время уменьшается. Таким образом, проблема номер один — не только избавить человека от тяжелого труда, от ручных операций, а в некоторых случаях вообще заменить его машиной.

Думаю, что двадцатый век когда-нибудь назовут веком роботов. И вот почему. Если сейчас мы работаем над машинами, воспроизводящими пока элементарные механические движения, то в дальнейшем мы все более активно будем снабжать роботов своеобразными элементами искусственного интеллекта. В первую очередь мы пытаемся наделять машины хорошей «памятью». Работаем над оснащением машин главным информационным чувством — «чувством зрения». Сейчас уже есть роботы, различающие цвета, объемы, конфигурацию предметов. Думаем о решении проблемы «слуха», «осознания» и даже «обоняния».

Кроме того, у машин можно развить такие «чувства», которыми человек не обладает, например ощущение магнитного и гравитационного полей. Работаем мы и над машинами, способными преодолевать различные препятствия на других планетах. Первые подобные устройства — советские «Луноходы».

В каких областях понадобятся такие «всезнающие» роботы? В освоении космического пространства и для проведения подземных работ, в глубинах океанов и при выполнении сложных технологических операций...

Что же ждет науку в будущем, на каких других вопросах сосредоточат ученые основные усилия? Мне кажется, следует ожидать энергетического «взрыва». Ведь мы почти не используем энергию Солнца или океана, технику преобразования химической энергии непосредственно в электрическую и многое другое.

Пока еще ученые и инженеры не нашли приемлемые, достаточно экономичные решения и только подходят к этим проблемам.

Я оптимист в науке и жизни. Как нет предела в развитии науки, так и нет предела развитию разума человека. И я твердо уверен, что на планете разум всегда будет торжествовать.

**ПРЫБОР-
ДЭГУСТАТАР**

Новая экспресс-метад і прыбор для вымярэння тлу-стасці малочных прадуктаў распрацавалі беларускія вучоныя.

Метад, прапанаваны супрацоўнікамі лабараторыі малекулярнай біяэнергетыкі Інстытута фотабіялогіі Акадэміі навук БССР, адпавядае ўсім патрабаванням, што прад'яўляе да хімікаў буйная вытворчасць. Аналіз адной пробы малака робіцца ў пяць разоў хутчэй ранейшага спосабу. Дагэтуль аналіз малака на заводах праводзілі з дапамогай сернай кіслаты, што патрабавала шмат часу і спецыяльнага абсталявання. Цяпер неабходнасць у ім адпала. Экспресс-метад універсальны — ён можа прымяняцца не толькі для малака, але і для кефіру, сыракаваці, смятаны.

Вытворчыя выпрабаванні паказалі, што новы тлушчмер мае вялікія перавагі перад існуючымі. Мяркуемы гадавы эканамічны эффект ад выкарыстання прыбора толькі на адным заводзе складзе каля дзясці тысяч рублёў.

МЕТАЛ АТРЫМЛІВАЮЦЬ З ПАРАШКА

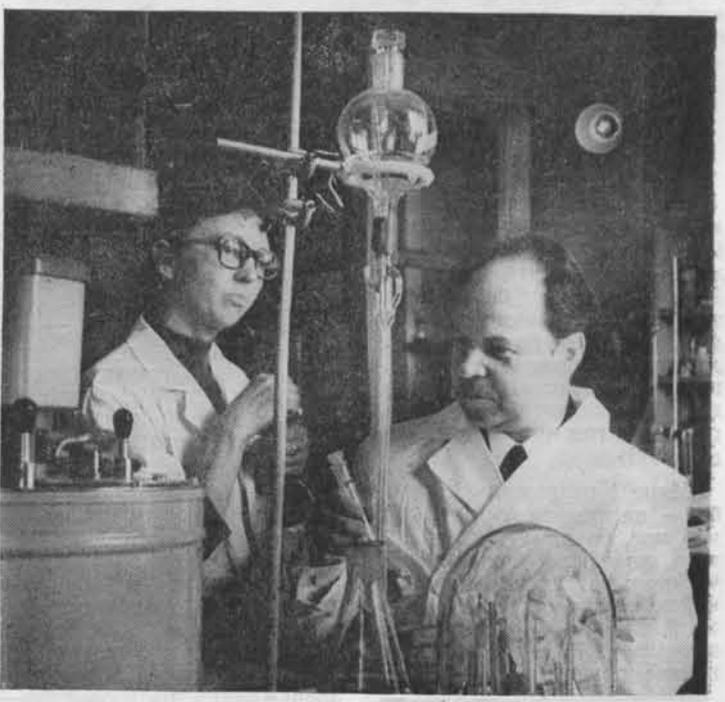
Кіраваць доменнай, мартэнаўскай печамі або вагранкай, дзе шматтонная маса расплаву ператвараецца ў метал, — майстэрства, якое даецца не ўсякаму. Але майстэрства непаўторнае, а метал пэўнай якасці трэба даваць штодзённа. На дапамогу прыйшла кіруючая тэхніка. Аднак металургічныя працэсы ў расплавах настолькі разнастайныя і хуткія, што і яна ўжо бяспільная задавальняць пастаянна растуць патрабаванні да якасці прадукцыі.

А ці нельга атрымліваць чорныя і каляровыя металы прамым хімічным аднаўленнем іх з руд? Аказваецца, можна. Вопыт шэрагу вытворчасцей паказвае, што ўжо цяпер медзь, нікель і легіраваныя сталі дэсавей вырабляць іменна прамым аднаўленнем руд. Каб такім спосабам атрымаць сталі, не патрэбны домны-гіганты і мартэнаўскія печы, няма неабходнасці ў каменных вуглях, якія каксуюцца, тэхналагічны працэс лёгка паддаецца

аўтаматычнаму кіраванню. Прагноз развіцця металургіі паказвае, што праз 10—20 год значная доля металаў будзе вырабляцца іменна такім спосабам. Адным з напрамкаў гэтай праблемы стала распрацоўка спосабаў пракаткі парашкоў металаў, адноўленых непасрэдна з руды. Пракатаныя з парашкоў лісты некаторых металаў амаль у два разы дэсавей за атрыманыя са зліткаў, а іх уласцівасці вызначаюцца больш высокімі паказчыкамі.

Кафедрай «Машины і тэхналогія апрацоўкі металаў ціскам» Беларускага політэхнічнага інстытута ў садружнасці з Усесаютным навукова-даследчым інстытутам цвёрдых сплаваў распрацавана тэхналогія пракату цвёрдасплаўных палос любой даўжыні, таўшчыня якіх можа змяняцца ад 0,2 да 6 міліметраў.

Метад цвёрдасплаўнага пракату, распрацаваны ў ВПІ, даў магчымасць знізіць сабекошт металавырабаў і ў 2-3

У лабараторыі хіміі палімераў Інстытута фізіка-арганічнай хіміі АН БССР вучаюць уласцівасці палімераў. НА ЗДЫМКУ: навуковыя супрацоўнікі Ігар АСІПЕНКА і Дзіна ЛАПАЦІК вядуць дослед.

Я. ЛОЖАЧНИКАУ.

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

что совершалось царской властью при содействии служителей православной церкви. После революции, когда установилась власть рабочих и крестьян, каждый почувствовал себя равноправным гражданином своей страны, была устранена расовая, классовая и религиозная рознь. Декретом Совета Народных Комиссаров за подписью В. И. Ленина 23 января 1918 года церковь была отделена от государства и школа от церкви. Тем осуществилось чаяние баптистов стать свободными от угнетения господствующей церковью, стать равными с нею перед государством.

С момента отделения церкви от государства из имеющихся до революции четырех баптистских общин в Белоруссии начали рождаться новые церкви — в городах и в сельской местности. У нас теперь более ста пятидесяти зарегистрированных баптистских общин и новоорганизованных церквей. Каждая баптистская церковь проводит свои богослужебные собрания по несколько раз в течение недели, на которых верующие удовлетворяют свои духовные потребности. Свободное отправление религиозных треб охраняется законом.

Верующие баптистских церквей работают по своим специальностям и профессиям в обществе — рабочими, колхозниками, инженерами, техниками, медиками и т. д. Из них люди старшего возраста обеспечены пенсией, молодежь занимается учебю.

В 1969 году состоялась Всебелорусская баптистская конференция, на которой было избрано Всебелорусское руководство в составе старшего пресвитера, заместителя и Республиканского пресвитерского совета из семи человек. Сейчас идет подготовка к следующей конференции. Для подготовки служителей общин имеется Союзная заочная библейская школа, в которой в течение двух лет молодые люди готовятся к служению. Баптистские церкви в Белоруссии имеют свои хорошо организованные хоры, хорошие молитвенные дома.

В нашей Советской стране закон пресекает такие действия, когда религию используют для обмана других, для личной наживы и корысти, когда кто-нибудь всех считает отверженными, а себя возводит в лик святого или вообще под прикрытием религии творит беззаконие. Подобный «религиозник» будет разоблачен обществом и изобличен как лицемер. Такое справедливое постановление советского закона все здравые верующие, в том числе и баптисты, от всего сердца приветствуют. Для искреннего христианина, желающего прославить бога своей возрожденной примерной жизнью, своим честным поведением, открыты возможности организовывать церковь и удовлетворять запросы своей души.

С искренним к вам приветом и сердечной христианской любовью
В. ВЕЛИСЕЙЧИК,
старший пресвитер ВСЕБХ по Белоруссии.

Калі я пакідаў свае Мосты, вёска была амаль з усіх бакоў акружана дрыгвой і балогамі. Вось з гэтай зямлі, калі яе можна было назваць зямлёй, даводзілася здабываць хлеб. Горкі гэта быў хлеб. Ды і яго не заўсёды хапала.

Цяпер на асушаных гарынях я бачыў сучасныя масівы залацістай пшаніцы і іншых сельскагаспадарчых культур.

Людзі ў маёй вёсцы жылі шчасліва.
А. СІЛЧ.
Канада.

Доктар паліцэйскіх навук Станіслаў Станкевіч пусціў слязу. Ды не проста там выпадковая, няпрошаная слязінка выкацілася на старонкі рэдагуемай ім газеты «Беларусь». Хоць доктар Станкевіч — чалавек каменнага сэрца, але гэта з ім часам здараецца: не-не ды ўсхліпне на бургамістраўскаму крэслу ў Барысаве, прыгадае свайго сябра — нябожчыка Фом Кубэ і разгульныя папойкі пасля карных аперацый супраць партызан і мірных жыхароў у штабе барысаўскага габіскамісара, даверанай асобай якога быў Станкевіч.

Цяпер жа не толькі сам д-р заліўся горкімі слезамі, але і прымуслі рыдаць усю рэдкалегію на чале са сваім намеснікам Янку Запруднікам і пры ўдзеле шырокага аўтарскага актыву ў асобе нібы літаратара Юркі Віцьбіча.

Дзеля аб'ектыўнай ісціны не магу не заўважыць, што нягледзячы на ўнутрыпартыйную міжусобіцу (заўважце: на кожных пяць небурнацаў у «вольным свеце» прыпадае аж сем партый!), рэдкалегія на гэты раз дружна ўзялася за работу. У «Беларусь» літаральна не знойдзеш сухога месца — адна вада, даруйце, слёзы. Слёзы не толькі ў прозе, але нават і рыфмаваныя.

У народзе іх называюць кракадзілавымі слезамі. Цурчаць яны ад празмернага «ўсведамлення нацыянальнай справы» і непамернага захаплення амерыканскай жывачкай.

Вас цікавіць, з якой нагоды такая скруха апанавала вучоных смаўжоў і самаробных паэтаў з «свадома-нацыянальнага» магільніку? Мяне таксама зацікавіла, і я дачуўся пра дзіўныя рэчы.

Дык вось слухайце. Станкевічу і яго нацыяналістычнай хеўры раптам зрабілася някавата. Як жа гэта так: Беларусь адзначае трыццацігоддзе свайго вызвалення з фашысцкага ярма, а пра іх забыліся? Каб нагадаць аб сабе, доктар-шыбенік выпусціў на старонкі «Беларусь» свайго падручнага па антысавецкай кухні Янку Запрудніку. Вучоны ды недавучаны Запруднік прад'явіў нам, гэта значыць савецкім людзям, свае прэтэнзіі: мы шмат гаворым пра масавы гераізм народа ў Вялікай Айчыннай вайне, а пра (цытую) «масавы трагізм, якога было не менш, як правіла, у розных савецкіх публікацыях маўчыць».

Пры гэтых словах мяне як пярэном трэснула: няйначай Станкевіча сумленне заела?! Хаця даўно было даказана, што такой уласціваасці літаратар-бургамістр не валодае. Але чаго з чалавекам не бывае, асабліва з гадамі. Можна, яму не даюць спакою па начах тыя восем тысяч яўрэяў, якіх ён у лістападзе 1941 года даў загад расстраляць у Барысаве? Ці павешаныя ў імя «новага парадку» партызаны, якія (цытую): «прыносілі шкоду нямецкім узброеным сілам»? Або прыходзяць у сне да яго беларускія маці і галосцяць: «Дзе нашы сыны

і дочки, якіх ты, кат, адправіў у Германію?» Спалення Станкевічам вёскі разам з іх жыхарамі, вывезення ў рэйх хлопцы і дзяўчаты, закатаваныя патрыёты — падпольшчыкі — сапраўды, трагізм быў масавы.

Аднак учытаўшыся ў Запрудніку артыкул, я зразумеў, што беспадстаўна даў волю свайму ўяўленню. Станкевіча маглі выправіць! А яго слёзы наконт «масавы трагізм» — гэта слёзы шыбеніка.

Бургамістр ад літаратуры Станкевіч, які ў Барысаве жорстка распраўляўся з народнымі месціцамі за тое, што яны прыносілі яго хлебадаўцам — фашыстам «вялікую шкоду», цяпер спачувае ахвярам вайны. Але з якой рацыі? Каб абылцаць наш дзяржаўны і грамадскі лад, які, па Станкевічу, вінаваты (цытую) ў хаосе, у поўнай непадрыхтаванасці да вайны?

Чуў бы гэтыя словы гаўляйтар Кубэ, спусціў бы са Станкевіча яго сабачую скуру ды аддаў бы нямецкаму капралу на барабан!

На такой жа антысавецкай ноце зашамкаў і стары бяззубы Юрка Віцьбіч. Таксама па поваду вызвалення Беларусі. Не выгrywала чорная душа Каіна і разрыдалася над нашымі курганамі славы, узведзенымі рукамі жылых у памяць аб загінуўшых.

Можна, раскаюся закаранелы грэшнік за тое, што прадаў Радзіму і пайшоў на супрацоўніцтва з гітлераўцамі? Чакайце, пакуль рак на

гары свісне! Плач Юркі Віцьбіча, які заклаў у час акупацыі сваіх прыяцеляў-фашыстаў «ачысціць Беларусь ад жыдоўска-бальшавіцкай заразы», — гэта плач ката, у якога вырвалі з рук тапор і пазбавілі любімага занятку.

«Тысячы вялікіх і малых курганоў, — заскутоліў на старонках «Беларусь» Віцьбіч, — накупаныя цяпер у БССР у гонар тых герояў другое сусветнае вайны, якія, змагаючыся з чужацкім паняволеннем, дапамаглі бальшавіцкаму рэжыму выратавацца ды зноў панявольць народы».

Дзіва, што паліцай-кампаніі Станкевіча так рэжа вуха «масавы гераізм». Вось каб не было ў вайну гэтага гераізму, то Станкевіч яшчэ і цяпер пісаў бы загады (можа, нават у Мінску, а не ў Барысаве!), якія ў яго лепш выходзілі, чым цяпер «зацемкі» і, з дазволу сказаць, рэцэнзіі. Ды і Віцьбічу зручней было ездзіць з паліцаямі па Беларусі, шукаць нацыянальныя скарбы і перадаваць іх з паклонам фашыстам. Што ні кажы, а на гэта ў іх быў талент!

А што цяпер? Недзе на Бацькаўшчыне суайчыннікі святкуюць 30-годдзе свайго вызвалення. А ты сядзі ў гэтым «вольным свеце», як у заканурку, і адно звягай: бальшавіцкі рэжым, паняволеныя народы, каланіяльнае рабства... Ад такой брыдоты нехаця заплачаш. Слезамі дварняка, якога пасадзілі на ланцуг і далі волю звягаць на сваю Бацькаўшчыну.

В. МАЦКЕВІЧ.

МІНСК. Вуліца Ванеева.

Фота Э. ТРЫГУБОВ'ЧА.

АТАКОЎВАЛА ДАЛЁКАЯ БАМБАРДЗІРОВАЧНАЯ...

На фронце лётчык Антон Аляхновіч не рабіў для сябе ніякіх запісаў, аб чым крыху шкадуе цяпер. Але прыпомніць можа многае. Памяць захоўвае перажытае...

За гады вайны ён зрабіў 260 баявых вылетаў і толькі два з іх былі днём, а ўсе астатнія — ноччу, пераважна ў глыбокі тыл ворага.

Узрушаючыя пачуцці выклікалі палёты над акупіраванай Беларуссю, над роднымі мясціцамі, часова захопленымі ворагам, — кажа Антон Адамавіч. — Мы ведалі, што кожны наш удар па аб'ектах акупантаў радаваў партызан, падпольшчыкаў, увесь беларускі народ, бо мацаваў веру патрыётаў у няўхільнасць адплаты ворагу за ўсе яго здзекі, у хуткае вызваленне.

У чэрвені 1943 года А. Аляхновіч прыняў удзел у масавым налёце на таварную станцыю ў Мінску. Калі лёт адбыўся ў момант, калі там сабралася мноства эшалонаў з баявой тэхнікай і рыштункам праціўніка. Дзе-

сяткі эшалонаў былі разбіты альбо спалены. Ратаваць іх гітлераўцам не выпадала, бо рваліся снарады, міны, авіябомбы, што знаходзіліся ў вагонах. Чыгуначныя пуці былі пашкоджаны настолькі, што станцыя фактычна выйшла са строю на некалькі сутак. Выконваючы спецыяльнае заданне, лётчык аднойчы скінуў фугасныя і запальныя бомбы на будынак, у якім праходзіла зборшыцца нацыстаў. Было знішчана звыш 400 гітлераўцаў.

Наша камандаванне не выпадкова даручыла А. Аляхновічу бамбіць у Мінску варажыя аб'екты. Ён добра ведаў горад, нарадзіўся непадалеку ад яго — у вёсцы Дабраводка Смалявіцкага раёна.

Значную дапамогу аказвала авіяцыя партызанскім атрадам і злучэнням. А. Аляхновічу асабіста даводзілася дастаўляць зброю і боепрыпасы, а таксама прадукты і адзенне партызанам у раёнах

Віцебска, Лепеля, Вілейкі, Барысаве, Бабруйска...

— Заданні былі не з лёгкіх, — успамінае Антон Адамавіч. — Бо ў цэпры цяжка адшукаць месца, дзе знаходзіліся партызаны. Выручалі сігнальныя масты.

Не малое месца ў дзейнасці далёкіх бамбардзіроўшчыкаў займала так званае вольнае паліванне над тэрыторыяй, занятай ворагам. Самалёты зніжаліся і ляцелі ўсцяж чыгуначных ліній, высочваючы эшалоны, якія ішлі ў бок фронту.

Гарачым было баявое лета 1944 года. У час грандыёзнай па свайму размаху беларускай вызваленчай аперацыі ў налётах на ворага ўдзельнічала адначасова да 500 нашых бамбардзіроўшчыкаў. За адну ноч даводзілася рабіць па некалькі вылетаў. У разгроме моцнай фашысцкай групы армій «Цэнтр» важную ролю адыграла наша авіяцыя, у тым ліку бамбардзіровачная.

Пасля вызвалення Беларусі пачасціліся налёты на

Берлін, Кенігсберг, на варажыя аб'екты, размешчаныя на тэрыторыі Польшчы і Прыбалтыкі. І кожны далёкі баявы вылет вызначаўся сваёй асаблівай небяспечнасцю. Актыўнасць зенітнай артылерыі ворага была надзвычай высокай.

— Я, напэўна, нарадзіўся пад ішчаслівай зоркай, — заўважае лётчык. — Іншы раз машына цудам трымалася ў паветры, столькі было ў ёй прабоін. Аднойчы ў маім самалёце пасля прыямлення налічылі каля 200 асколачных прабоін.

...Адгрэмелі ваенныя гады. Герой Савецкага Саюза Антон Аляхновіч яшчэ доўга не расставіўся з авіяцыяй. 12 гадоў працаваў намеснікам начальніка Беларускага ўпраўлення грамадзянскай авіяцыі. Тры гады назад пайшоў на пенсію. Гадзе ўнукаў, часта выступае на сустрэчах з рабочай і студэнцкай моладдзю, з дзецьмі ў школах. Яму ёсць што расказаць.

М. РУТКОЎСКІ.

В СВОЕЙ подрывной деятельности против социалистического строя, его принципов, идеологии, морали буржуазные идеологи неизменно спекулируют на вопросах демократии. На Западе появилась целая литература, которая якобы заботится о «чистоте» социализма, о «правильном» применении его принципов, о «совершенствовании» и дальнейшем «развитии» социалистической демократии.

Стратегический план антисоциалистической пропаганды определил один из правифланговых теоретиков «психологической войны» против стран социализма Збигнев Бжезинский: сделать все для реализации «старых ценностей в новой форме», с тем, чтобы «всплыли на поверхность политические ценности, которые уже существовали». Если освободить его слова от витиеватости и камуфляжа, то речь идет о том, чтобы дискредитировать реально существующий социализм, заменив его более приемлемой для буржуазии формой некоего «либерального», «демократического» социализма.

Как это выглядит на практике, показали события в Чехословакии в 1968—1969 гг., где из исторической пыли был вытасканы лозунг так называемой «чистой» и «бесклассовой» демократии, то есть такой демократии, которой не существует в природе. Разгром антисоциалистических сил в ЧССР заставил буржуазных идеологов внести определенные коррективы в идеологическую и политическую борьбу против мира социализма. Однако основные цели остались неизменными: подрыв системы социализма, предотвращение революции в собственных странах и недопущение перехода на путь социализма тех народов, которые освободились из-под колониального господства.

Вместе с тем в империалистической пропаганде последнего времени заметен крен в сторону сосредоточения борьбы прежде всего против Советского Союза, поскольку-де, как считают буржуазные идеологи, «никаких больших изменений в Восточной Европе ожидать нельзя без соответствующих изменений в самой России».

Если систематизировать основные направления пропагандистских атак против Советского Союза, то они сводятся к тому, чтобы, во-первых, извратить принципы и формы партийного руководства социалистическим обществом, во-вторых, фальсифицировать классовую природу социалистического общества, в ложном свете представить процесс участия трудящихся в управлении им. При этом буржуазные идеологи пытаются демagogически завуалировать свои атаки мнимой заботой о социализме. Эти попытки разоблачил Л. И. Брежнев на XXIV съезде КПСС.

«...Заботятся они, конечно, не о социализме,—говорил он.—Они хотели бы вернуть нас к буржуазным порядкам и поэтому пытаются навязать свою буржуазную демократию, демократию для эксплуататоров, чуждую интересам народа. Пустая, бесполезная затея».

Необходимость последовательной и всесторонней демократии в социалистическом обществе определяется самой внутренней природой социализма, который не может нормально функционировать без демократии. Социализм и демократия неразделимы. «Невозможен победоносный социализм,—писал В. И. Ленин,—не осуществляющий полной демократии».

Разумеется, речь идет о демократии социалистической, имеющей ясное классовое содержание. Социалистическая демократия не родилась, да и не могла родиться в готовом, законченном виде. Демократия как форма социалистического государства, постоянно совершенствуясь, неизбежно проходит различные

стадии развития. На первом этапе становления Советского государства демократия ограничивалась острой классовой борьбой внутри страны и на международной арене, необходимостью подавить контрреволюцию и обеспечить защиту социалистической родины от враждебных действий международного империализма. Но даже в самые суровые годы наше государство строилось как демо-

низации, которые бы выступали против коммунистической партии, разрушали социалистический строй.

Мы никогда не скрывали того, что стоим за принцип руководящей роли партии в социалистическом обществе. Пока сохраняется государство, им управляют партии, выражающие волю господствующих классов. Вполне естественно, что в социалистическом обществе от

лишком, может быть найдено не на путях соперничества, а на путях сотрудничества классов и социальных слоев под руководством коммунистической партии. Сама жизнь, историческая практика свидетельствуют, что без руководства коммунистической партии нет и не может быть социалистического общества, социалистической демократии.

Источники силы социалистического государства—неразрывная связь партии с народом, вовлечение самых широких масс в управление страной и общественными делами. Это как раз и призвано обеспечить социалистическая демократия. Ее совершенствование и расширение составляет главное направление политического развития советского общества на пути к коммунизму. КПСС делает все необходимое, чтобы трудящиеся массы могли активно влиять на формирование и проведение в жизнь государственной политики.

Партия добивается в первую очередь активизации и улучшения деятельности Советов, которые, являясь органами государственной власти, выступают в то же время и как массовая организация, обеспечивающая действительное самоуправление народа.

Развитие социалистической демократии предполагает и совершенствование ее законодательных основ. Одной из самых крупных и важных проблем этого развития является вопрос о разработке и принятии новой Конституции СССР, в которой будут отражены все изменения, происшедшие в жизни страны со времени принятия действующей ныне Конституции. Соответствующая работа ведется Конституционной комиссией во главе с Генеральным секретарем ЦК КПСС Л. И. Брежневым. «Соответствующие предложения о новом тексте Конституции,—говорил Л. И. Брежнев,—мы рассчитываем еще до следующего съезда партии вынести на всенародное обсуждение».

Будущая Конституция — конституция развитого социализма и строящегося коммунизма — призвана в полной мере воплотить в себе ленинские принципы общественно-политической жизни, организации деятельности государства зрелого социалистического общества. Дальнейший шаг вперед сделает и развитие социалистической демократии. Смысл и содержание ее КПСС видит прежде всего в участии все более широких масс в управлении страной, общественными делами, в активизации и улучшении деятельности всех организаций, объединяющих массы, в первую очередь Советов депутатов трудящихся, профсоюзов, комсомола. Главной объединяющей силой и авангардом советского народа выступает Коммунистическая партия, которая обеспечивает согласование многообразных интересов всех классов и социальных групп, интересов всех наций и народностей.

Успешное решение этой задачи обеспечивается высоким уровнем демократического развития самой партии, прочностью и надежностью ее связей с широчайшими массами трудящихся, со всеми слоями населения, рациональной и эффективной системой отношений между партией и государством.

Совершенствование социалистической демократии тесно связано с повышением политической сознательности широких масс, их информированности о политике партии, воспитанием у них чувства подлинных хозяев страны, заинтересованных в общенародном деле и несущих за него свою долю ответственности. «Такая демократия,—говорил на XXIV съезде КПСС Л. И. Брежнев,—это для нас жизненная потребность, необходимое условие развития и укрепления социалистических общественных отношений».

Степан МОКШИН,
кандидат исторических наук.
АПН.

О ДЕМОКРАТИИ ПОДЛИННОЙ И МНИМОЙ

кратическая организация трудящихся, которые получили реальную возможность через Советы и другие массовые учреждения принять участие в управлении общественными делами.

Социалистическая демократия—это не схема, раз и навсегда неизменная, а политический процесс, означающий выражение той борьбы классов и различных слоев, через которую общество проходит в своем развитии от капитализма к коммунизму. Социализм вырастает не на необитаемом острове, где все устраивается согласно предписаниям, а из старого общества со всеми его «родимыми пятнами» и недостатками: социальным неравенством, межнациональной враждой и другими пороками. Трудности усугублялись тем, что новому строю пришлось отбиваться от иностранной интервенции, блокады, голода и войны. Важнейшей вехой, определяющей качественный скачок от демократии государства пролетарской диктатуры к демократии общенародного государства, явилось уничтожение эксплуататорских классов, построение социализма, формирование социально-политического и идейного единства всего народа, руководимого коммунистической партией. В партийном руководстве проявляется не только глубокая преемственность между диктатурой пролетариата и общенародным государством, но и главное условие его дальнейшего укрепления.

В результате победы СССР во второй мировой войне, укрепления могущества советского государства, образования мировой системы социализма создались новые условия, которые позволили КПСС на XXIII съезде обосновать положение об общенародном характере государства в развитом социалистическом обществе.

Буржуазные идеологи прибегают ко всякого рода спекуляциям, стремясь «обличить» социализм в формальности социалистической демократии, поскольку-де всем руководит одна партия. «...Существование коммунистических партий,—разглагольствует Бжезинский,—начинает становиться эффективным препятствием на пути дальнейшего развития современного промышленного общества».

Не случайно свое наступление на социализм ревизионисты начинают с атак против руководящей роли коммунистической партии, с провозглашения «политического плюрализма», без которого якобы невозможна подлинная демократия. Апологетам «плюралистической демократии» нужны оппозиционные орга-

имени господствующего класса—рабочего класса, с его согласия и по его поручению руководство обществом осуществляет Коммунистическая партия. Как нельзя возвести здание без архитекторов, так нельзя построить коммунизм без коммунистов.

Буржуазные идеологи пытаются представить коммунистов как неисправимых противников всякой демократии, силой навязавших «коммунистическую диктатуру» народным массам России. Они утверждают, что только «комбинация конкурирующих политических сил» на манер буржуазных стран является гарантией «демократического механизма управления». Вопреки историческим фактам эти «защитники» демократии не устают твердить, что большевики ни с кем не хотели делить власть, что они были против многопартийной системы. На деле же все обстояло наоборот. Большевики не только не выступали против создания коалиционного правительства с другими левыми партиями, но и настойчиво предлагали другим партиям войти в первое Советское правительство. Позднее правительство с участием левых эсеров было сформировано, хотя и ненадолго (в составе Совнаркома было семь их представителей). И не вина большевиков, что левые эсеры расторгли соглашение с большевиками и подняли мятеж против Советской власти. Естественным результатом такой политики явился разгром эсеров и формирование советского однопартийного правительства.

В новых исторических условиях в некоторых странах социализма были созданы многопартийные правительства как инструменты сотрудничества тех сил, которые выражали специфические интересы тех или иных слоев населения (Чехословакия, Польша, ГДР, Болгария), в других—однопартийные правительства (Румыния, Венгрия, Югославия). Однако для всех стран социалистического содружества характерно одно общее: партии, участвующие вместе с коммунистами в строительстве нового общества, признают ведущую, руководящую роль компартий.

Буржуазные идеологи и смыкающиеся с ними правые ревизионисты пытаются доказать, что потребностям зрелого социализма якобы больше соответствует многопартийная система. Жизнь не дает решительно никаких аргументов в пользу такого вывода. Опыт стран социалистического содружества показывает, что решение проблем, стоящих перед социа-

Наши славутыя землякі

ВЯЛІКІ БЕЛАРУСКІ МЫСЛІЦЕЛЬ

ДА 340-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ КАЗІМІРА ЛЫШЧЫНСКАГА

30 сакавіка 1689 года на плошчы Старога рынку ў Варшаве адбылося жорсткае пакаранне смерцю, вестка аб якой пракацілася па ўсёй Рэчы Паспалітай, выклікаўшы гулкі, але сумны рэзананс у многіх краінах Заходняй Еўропы. Пакаранне смерцю філосафа-атэіста, Асуджанаму адсеклі галаву, цела спалілі на кастры, а попел змясцілі ў снарад і выстралам з гарматы рассялі ў паветры. Маёмасць яго была канфіскавана, дом разбураны, а сядзіба пакінута пустэчай на вечныя часы. Так сурова расправілася царква з явным прадстаўніком беларускай філасофіі

XVII стагоддзя Казімірам Лышчынскім, якога з поўным правам можна паставіць у адзін рад з лепшымі прадстаўнікамі філасофскай думкі таго часу. Казімір Лышчынскі нарадзіўся ў 1634 годзе ў фальварку Лышчыцы Брэсцкага павяту ў багатай шляхецкай сям'і. Яго бацька нейкі час займаў пасаду брэсцкага гарадскога судзі. Першапачатковую асвету атрымаў у езуіцкім калегіуме ў Брэсце, а потым на філасофскім факультэце Віленскай езуіцкай акадэміі, дзе нядрэна было пастаўлена вивучэнне моў і дакладных навук.

Скончыўшы акадэмію, Лы-

шчынскі настаўнічаў у адным з езуіцкіх калегіумаў на тэрыторыі Беларусі. Але потым, пераканавшыся ў поўнай нікчэмнасці схаластычнай псеўданавуцы, пакінуў выкладанне, параў з езуітамі і заняўся юрыдычнай практыкай, у чым дацягнуў прыкметнага поспеху. Спачатку ён быў падсудкам Брэсцкага земскага суда, а потым прадстаўляў інтарэсы брэсцкай шляхты ў трыбуналах і сеймах.

Аднак роля ахоўніка феадальнага права таксама мала падыходзіла для гэтай творчай асобы, як і месца настаўніка бяздушнай схаластыкі.

Глыбокі знаўца старажытных і новых моў, чалавек вялікай прыродазнаўчай эрудыцыі, ён цалкам аддаваў увесь свой вольны час навуковым пошукам. Аддаваў у такой ступені, што французскі гісторык Н. Сальвандзі адзначыў нават, нягледзячы на грамадскую актыўнасць Лышчынскага, што апошні «ўсё сваё жыццё правёў у глыбокіх навуковых даследаваннях». Асабліва вабіла Лышчынскага «чытанне кніг, забароненых боскаю царквою і выдадзеных дзесьці за морам рознымі атаістамі ў пякельнай друкарні з удзелам самога Люцыфера».

Як сведчыць нямецкі гісторык Сейлар, ужо ў гады навучання ў езуіцкім калегіуме думка Лышчынскага была накіравана «на разнастайныя грэшныя пытанні і парадасальныя меркаванні пра бога, анёлаў і

рэлігію». Выразнаю гэтаму «грэшным» пытанню і прысвечыў усё сваё сям'ядомае жыццё Лышчынскі, чэрпаючы аргументы супроць сваіх праціўнікаў — тэолагаў у вядомых мысліцеляў антычнасці і эпохі Адраджэння. І чым глыбей вывучаў ён культурную спадчыну мінулага, тым мацнейшымі становіліся яго перакананні ў правасце свайго новага погляда на наваколны свет. Супастаўляючы змест багаслоўскіх кніг і атэістычных твораў, беларускі мысліцель прыйшоў да лагічнага адмаўлення існавання бога. Ён так проста і напісаў на пачатку кнігі вядомага кальвініста кага тэолага XVII стагоддзя Яна Генрыха Альштэта: «Такім чынам, бога няма». «Займаецца словаблуддзем і вярзе, што на язык пападзе, гэты лёгкаверны дурань», — пісаў Лышчынскі пра Альштэта.

НА ўСЕ ЧАСЫ РАЗАМ

— Дзесяці тут павінны быць траншэі, — гаворыць чалавек, на грудзях у якога зіхаць ордэны і медалі. У яго руках кінакамера. Ён з прыкметным хваляваннем углядаецца ў зарослыя паўзасьшаныя рвы, што цягнуцца ўздоўж вялікага ўзгорка.

— Вось яны! — усклікае ён. — Мы і палякі наступалі адтуль...

Так пачынаецца новая дакументальная кінастужка «Дзе разам змагаліся» студыі «Беларусьфільм», прысвечаная баявой садружнасці Савецкай Арміі і Войска Польскага.

Ля ўезду ў пасёлак, які цяпер нагадвае сучасны гарадскі мікрараён, на бетоннай пліце надпіс на рускай, беларускай, польскай мовах — «Леніна». Тут 12 кастрычніка 1943 года польская дывізія імя Тадэвуша Касцюшкі разам з савецкімі воінамі ўступіла ў свой першы бой супраць гітлераўцаў.

Сцэнарыст і рэжысёр фільма «Дзе разам змагаліся» Пётр Аліфіярэнка расказвае:

— Нам пашанцавала. Аднаго з герояў кінакарціны мы знайшлі на... студыі «Беларусьфільм». Гэта кінааператар Венядаіт Арлоў, былы сержант, гарматны разлік якога ў тыя кастрычніцкія дні 1943 года падтрымліваў наступленне польскіх воінаў. Зразумела, Арлоў адразу ж быў уключаны ў састаў нашай здымачнай групы і стаў не толькі адным з кінааператараў карціны, але і яе своеобразным вядучым.

У Леніна каля Музея савецка-польскай баявой садружнасці на мармуровай сцяне ў адзіным пераліку — прозвішчы савецкіх і польскіх воінаў. Героі побач, у брацкіх магілах. Крыху больш чым трыццаць гадоў назад разам ішлі яны ў атаку. Яны завяшчалі тым, хто застаўся жывы, сваім дзедам, унукам і праўнучкам заўсёды, на ўсе часы ісці разам...

Іменна пра гэта думаеш, глядзячы фільм. Праз год пасля заканчэння вайны ў Леніна прыязджалі ветэраны-касюшкаўцы, каб узняць на радзіму зямлю з гэтых свяшчэнных мясцін.

Мінула 30 гадоў. І вось ветэраны народнага Войска Польскага нясуць да музея ў

Леніна ўрны з прахам савецкіх воінаў, якія загінулі на польскай зямлі.

17 урнаў ад 17 ваяводстваў... Кадры, якія адлюстравалі гэту жалобную і велічную працэсію, кранаюць да глыбіні душы. Іх ўздзеянне ў фільме ўзмацняецца словамі Першага сакратара ЦК ПАРП Эдварда Герэка: «Польскі народ заўсёды будзе глыбока ўшаноўваць памяць шасцісот тысяч салдат Савецкай Арміі-вызваліцельніцы, якія аддалі сваё жыццё на польскай зямлі ў сумеснай барацьбе за свабоду».

— Нам, беларускім кінематаграфістам, — гаворыць рэжысёр Аліфіярэнка, — тэмы савецка-польскай садружнасці былі заўсёды блізкія. У гісторыі, культуры, мастацтве савецкага і польскага народаў шмат агульнага. Таму няма нічога дзіўнага ў тым, што многія кадры чатырохсерыйнай кінаэпіпеі «Патоп» польскія кінематаграфісты здымалі на беларускай зямлі, з дапамогай студыі «Беларусьфільм». Адно з галоўных ролей у беларускім фільме «Паланез Агінскага», стваральнікам якога прысуджана Дзяржаўная прэмія БССР, выканаў вядомы акцёр з тэатра «Людowy» ў Варшаве Пётр Паўлоўскі.

Фільм «Дзе разам змагаліся» нельга было б стварыць без хронікі, знятай польскімі фронтавымі аператарамі. Ёсць у карціне і кадры, якія належаць савецкім фронтавым аператарам. Але надзвычай цяжка сказаць, што здымалі савецкія аператары, а што іх польскія калегі, — так гэты кінаматэрыял выдатна манцюруецца.

Акрамя В. Арлова, кадры з фільма «Дзе разам змагаліся» здымаў малады аператар Уладзімір Цяслюк. Цікавая дэталёўка: у кінакарціну ўключаны кадры, знятыя яго бацькам, фронтавым аператарам, адным з ветэранаў беларускага кіно У. Цяслюком.

Застаецца дадаць, што фільм «Дзе разам змагаліся» — адзін з тых твораў, якія прадстаўлялі савецкую кінематаграфію на Міжнародным кінафестывалі дакументальных фільмаў у Кракаве.

І. РЭЗНІК.

У Мінску, у Дзяржаўным мастацкім музеі БССР, экспануецца вялікая выстаўка польскага жывапісу. Адзінаццаць буйнейшых музеяў ПНР паказваюць на ёй найбольш каштоўныя і вядомыя творы са сваіх пастаянных экспазіцый. Польскае мастацтва XIX і пачатку XX стагоддзяў прадстаўляюць 293 творы 74 аўтараў.

Дырэктар Нацыянальнага музея ў Варшаве, прафесар, доктар Станіслаў Ларэнц, адпраўляючы выстаўку ў нашу краіну, сказаў: «Мы лічым, што ўрачыстасці з выпадку 30-гадовага юбілею Польскай Народнай Рэспублікі, — лепшы момант для арганізацыі такой выстаўкі. Мы спадзяёмся, што выстаўка зацікавіць савецкіх людзей і выканае сваю задачу, як адно з важных мерапрыемстваў, прысвечаных гістарычнай даце». НА ЗДЫМКУ: наведвальнікі выстаўкі каля карціны Х. СЕМІРАДСКАГА «Хрысціянская пакутніца».

ГУЧАЛІ ЦЫМБАЛЫ НАД ВІСЛАЮ

На гастролях у Польшчы пабываў Дзяржаўны народны аркестр БССР імя Іосіфа Жыновіча. Канцэрты ў брацкай рэспубліцы былі прымеркаваны да ўрачыстасцей з выпадку 30-годдзя адраджэння Польшчы.

Дзяржаўны народны аркестр БССР добра вядомы аматарам мастацтва. Адзін са старэйшых музычных калектываў рэспублікі, створаны цудоўным майстрам ігры на цымбалах, выдатным знаўцам народнай музыкі Іосіфам Жыновічам, аркестр быў першым выканаўцам многіх твораў беларускіх кампазітараў.

Аснову яго рэпертуару складаюць арыгінальныя п'есы, напісаныя спецыяльна для гэтага калектыву: «Беларуская уверцюра» М. Аладава, «Фантазія на беларускія тэмы» Я. Глебава, «Сказанне аб Беларусі» і «Беларускія танцы» І. Жыновіча, «Беларускія напевы» Д. Камінскага, «На Палессі» У. Алоўнікава, «Мінская сюіта» К. Цесакова і многія іншыя творы беларускіх аўтараў. Ахвотна звяртаецца калектыв і да музыкі кампазітараў брацкіх рэспублік.

У саставе аркестра многа выдатных выканаўцаў-віртуозаў. Адзін з іх — заслужаны артыст рэспублікі цымбаліст Венямін Бурковіч.

За 16 дзён знаходжання ў Польшчы адбылося дзесяць канцэртаў у Варшаве, Кракаве, Катавіцах, Новай Гуце і іншых гарадах. Аркестр падрыхтаваў дзве гастрольныя праграмы, у кожнай з якіх больш за дваццаць нумараў. Гэта лепшыя ўзоры народнай музыкі, якія захавалі мастацкую каштоўнасць першакрыніцы, а таксама арыгінальныя творы беларускай, рускай і зарубешнай класікі. У прыватнасці, на польскай зямлі прагучалі «Беларускія малюнкi» М. Чуркіна, народныя мелодыі «Перапелачка» і «Лявоніха» ў апрацоўцы І. Жыновіча, песні Ю. Семіянікі, І. Лучанка, інструментальныя п'есы Я. Глебава, Д. Смольскага, А. Мдзівані і іншых кампазітараў.

«Паланез» Агінскага і мазурка з оперы Манюшкі «Галька» ў выкананні аркестра гучалі на ўрачыстасцях у Леніна, прысвечаных дню нараджэння Войска Польскага. Гэтыя творы ў новай аркестровай рэдакцыі таксама былі ўключаны ў гастрольную праграму, як і іншыя польскія мелодыі — «Капрыс» Вяняўскага ў выкананні унісона цымбал, «Ішла дзяўчына па лясочку», «Песня аб Варшаве». Разам з польскімі гучалі нашы беларускія песні — «У месяцы верасні», «Чабарок», «Зелянеюць лугі».

ПОЛЬШЧА — СЯСТРА І СЯБРОўКА

(Заканчэнне.)

Пачатак на 2-й стар.

каць такія трагічныя старонкі чалавечай абяздоленасці і гора, як у гэтым дакуменце. А побач другая кніга — кніга водгукі, у якой удзельнікі выстаўкі і наведвальнікі дзяліліся сваімі ўражаннямі, захапляліся цяперашнімі дасягненнямі. Якая красамойная рознасць у змесце і ў самым духу двух дакументаў, напісаных тымі ж самымі мажорлістымі рукамі, тымі ж самымі людзьмі, якія цяпер сталі гаспадарамі сваёй зямлі, свайго жыцця, свайёй краіны.

З велізарнымі пераўтварэннямі ў галіне эканомікі існаваў звязана небывалае развіццё польскай навукі, якая працягвае слаўныя традыцыі Мікалая Каперніка і Марыі Складовскай-Кюры. З велізарнымі дасягненнямі прыйшлі да слаўнага юбілею краіны польская музыка, кі-

но, выяўленчае і тэатральнае мастацтва і асабліва літаратура.

Кнігі Адама Міцкевіча і іншых класікаў польскай літаратуры — Ю. Славацкага, З. Красінскага, Ц. К. Норвіда, Г. Сянкевіча, В. Пруса, Э. Ажэшка, В. Рэйманта, С. Высянянскага, С. Жаромскага, а таксама такіх выдатных сучасных польскіх пісьменнікаў і паэтаў, як У. Бранеўскі, М. Дамброўская, З. Налкоўска, Я. Івашкевіч, Л. Кручкоўскі, Ю. Тувім, К. І. Галчынскі, Ю. Пшыбась, Е. Анджэўскі, Е. Путрамент, М. Яструн, Т. Бжэза, Т. Голуй, Ю. Кавалец, праніклі не толькі пад польскія стрэхі, але і перакладзеныя на рускую, украінскую, беларускую і іншыя мовы, сталі даступнымі ўсім народам нашай вялікай сацыялістычнай Радзімы. Іх творы, як і многіх іншых польскіх пісьменнікаў, карыстаюцца заслужанай папулярнасцю і любоўю сярод савецкіх чытачоў.

Нельга не адзначыць і таго, які велізарны ўклад унеслі польскія пісьменнікі ў справу ўмацавання нашых брацкіх сувязей і дружбы. Дзе б мы ні бывалі — у рабочых і сельскіх клубах, бібліятэках, кніжных магазі-

нах — побач з творамі польскіх пісьменнікаў мы бачылі перакладзеныя на польскую мову творы А. Пушкіна, М. Лермантава, М. Гоголя, Л. Талстога, Ф. Дастаеўскага, А. Чэхава, М. Горкага, У. Маякоўскага, кнігі сучасных рускіх пісьменнікаў, усе лепшыя творы нашай шматнацыянальнай савецкай літаратуры, сярод якіх і кнігі беларусаў Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, М. Лынькова, І. Шамякіна, В. Быкава, Я. Брыля, А. Кулакоўскага і іншых.

Дружба нашых народаў, польскага і савецкага, змацаваная агульнасцю ідэй марксізму-ленінізму і пралетарскага інтэрнацыяналізму, з'яўляецца вялікім укладам у справу перамогі міру і сацыялізму, у справу перамогі ўсіх народаў, якія змагаюцца за сваю свабоду і лепшую будучыню.

Іменна таму за ўрачыстасцямі ў Варшаве сачыла ўся планета. Уздзел у святкаванні Генеральнага сакратара ЦК КПСС Л. І. Брэжнева выліўся ў хвалявую маніфестацыю адзінства нашых народаў, адзінства ўсіх краін сацыялістычнай садружнасці.

Брацкае прывітанне табе, сацыялістычная Польшча!

Вынікі свайго шматгадовага роздуму і даследаванняў вучоны выклаў у тракце «Аб неіснаванні бога», які быў напісан і на лацінскай мове і налічваў 265 лістоў (530 старонак). Аднак гэтым геніяльнаму твору не суджана было пабачыць свет, таму што ён трапіў у рукі езуітаў і бясследна знік. Прычынай паслужылі этычычныя пропаведзі Лышчынскага. Пакуль атэізм быў яго асабістым унутраным перакананнем, філосаф жыў спакойна. Але калі ён, усё больш пераканваючыся ў праўце сваёй поглядаў, пачаў «заражаць гэтай навукаю, як ядавітай атрутай, нямінныя розумы маладых людзей і людзей сталага ўзросту», яго жыццё пачала прагражаць небяспека.

Атэістычная дзейнасць Казіміра Лышчынскага перападохна на езуітаў. Члены «Таварыства

Ісуса» пачалі шпіёнчы за ім. Перакананыя ў тым, што вучоны рыхтуе пісьмовы пераклад сваіх поглядаў, яны вырашылі ўкрасці яго твор. І гэта ўдалося.

У 1687 годзе езуіцкі шпіён Ян Казімір Бжоска ўкраў у Лышчынскага частку яго рукапісу. Знайшоўшы ў ім, як і меркавалася, «старанна падабраныя прырэнчаны супроць быцця боскай істоты», ён тут жа пераслаў рукапіс віленскаму епіскапу. Епіскап, з дазволу польскага караля, арыштаваў Лышчынскага і пасадзіў яго ў турму. Ліфляндскаму епіскапу было даручана прадставіць Варшаўскаму сейму заключэнні аб віноўнасці Лышчынскага. Следства паказала поўную несумяшчальнасць светапогляду вучонага і панавайшага тады ідэалогіі. Сабраныя матэрыялы пераканалі сейм у атэізме падсуднага, і

Лышчынскі быў прыгавораны да страшнай смерці.

Хоць у гісторыі чалавечтва можна знайсці нямаля прыкладаў такой жорсткасці, з якой каталіцкая царква расправілася з беларускім атэістам, свой апошні час ён сустрэў па-філасофску спакойна і мужна. Перад сякерай ката Лышчынскі «паказаў сябе поўным веліччю і цалкам прыгатаваным да смерці». Але перш чым адсекчы мысліцелю галаву, царкоўнікі прымусілі яго ўласнаручна знішчыць свой трактат. Так прапаў гэты унікальны твор.

На падставе матэрыялаў, якія захаваліся, мы бачым Лышчынскага, які ваяўнічага атэіста, перакананага праціўніка ідэалізму і рэлігіі.

Зыходзячы з прынцыпу незышчальнасці і нестварымасці матэрыі, ён адмаўляў стварэнне свету богам з нічога. Ён быў

перакананы, што свет развіваецца па сваіх законах, што тлумачэнні з'яў прыроды патрэбна шукаць у прыродзе, якая ў самой сабе ўтрымлівае крыніцы развіцця. Пацвярджэнне гэтых поглядаў Лышчынскага мы знаходзім у абвінавачанні прамовае Сымона Куровіча, бакалаўра філасофіі і вольных мастацтваў, з якой ён выступіў на Варшаўскім сейме 15 лютага 1689 года. «Я абвінавачваю яго ў тым, — заявіў Куровіч, — што ён пасмеў на 265 лістах не толькі прадставіць пана бога як неіснуючае стварэнне фантазіі, зляную выпадковасць і саштурхнуць яго з незвычайнай і недасягальнай вышыні, але пасмеў прыпісаць і кіраванне зямлёй і небам натуральнай прыродзе».

Лышчынскі сцвярджаў, што ўяўленне людзей пра бога — не што іншае, як плён іх фантазіі і памылак. У сваім творы «Аб неіснаванні бога» ён пісаў, што не бог стварыў чалавека, а чалавек бога, што няма і не можа быць ніякай звышнатуральнай істоты. «Чалавек — стваральнік бога, а бог — стварэнне чалавека. Такім чынам, людзі — стваральнікі багоў і бог з'яўляецца не сапраўднай сутнасцю, а стварэннем розуму, да таго ж яшчэ хімерным, таму бог і хімера — адно і тое ж». Адгэтуль ён сцвярджаў, што няма замалювальнага жыцця, няма ні пекла, ні раю, ні анёлаў, ні царцей. Філосаф адмаўляў бясмерце душы, не верыў ва ўваскрэсненне з мёртвых, сцвярджаў, што душа чалавека спыняе сваё існаванне разам з яго целам. Па словах Куровіча, філосаф «параўноўваў чалавечы розум з іллію і бессмяротны ду-

[Заканчэнне на 8-й стар.]

На Асвейскім возеры.

Фота М. МІНКОВІЧА.

ЦЫТРУСАВАЯ ПЛАНТАЦЫЯ Ў КВАТЭРЫ

Любімы занятак жыхаркі гарадскога пасёлка Узда Станіслава Харытончык — кветаводства. Вялікую радасць прынесла ёй вырошчванне ў пакаёвых умовах лімоннага дрэўца. За дваццаць гадоў з лімоннага зярняці ў звычайным эмаліраваным вядры вырасла дрэўца вышынёй каля метра. Станіслава Мікалаеўна два разы яго перасаджвала рэгулярна палівае, уносіць мінеральныя ўгнаенні.

Цяпер на дрэўцы ззяюць золатам буйныя лімоны. Вага кожнага з іх — каля 300 грамаў.

М. БУЛАТ.

Нашы славуцьця землякі

ВЯЛІКІ БЕЛАРУСКІ МЫСЛІЦЕЛЬ

[Заканчэнне. Пачатак на 6-й і 7-й стар.]

шы з быдлярчымі, адмаўляў таксама боскае паходжанне біблейскіх кніг, лічачы іх байкамі і выдумкай Хрыста і Майсея.

Выступаючы супраць сцвярдзенняў багасловаў аб прыроджанасці рэлігійных ідэй, Лышчынскі заяўляў, што сваім існаваннем яны абавязаны выдумкам багасловаў. Рэлігія створана для таго, каб унушыць страх і пакорлівасць прыгнечаным людзям: «Страх боскі ўнушае тымі, хто не мае страху, для таго, каб іх баяліся».

Лышчынскі выкрываў крывадушнасць царкоўнікаў, іх разбэшчанасць, называў служыцеляў каталіцкай царквы і багасловаў «рамеснікамі пустазвонства, поўзаючымі змеямі, сляпцамі, якія лгуць, нібыта бачаць у цемнаце», называючы іх не настаўнікамі, а «спакуснікамі, не філосафамі, а падманшчыкамі, абаронцамі глупстваў, памылак, састарэлых хітрыкаў».

Мысліцель адмаўляў такія рэлігійныя абрады, як царкоўны шлюб, пахаванне. У звышчачанні ён прасіў, каб цела яго пасля смерці спалілі, а на магіле паставілі помнік з гэткай красамоўнай эпітафіяй: «О, падарожнік! Не прайдзі міма гэтых каменяў! Калі ты на іх і спатыкнешся, то знойдзеш ісціну. Яны адкрыюць табе яе хутчэй, чым людзі, якія хлусню выдаюць за праўду. Вучэнне тэалагаў — свядомы падман».

Як бачым, у служэнні ісціне філосаф бачыў вышэйшы сэнс свайго жыцця. Ён ведаў, што толькі ісціна можа зрабіць чалавека шчаслівым.

Крайнім радыкалізмам вызначаліся яго сацыяльна-палітычныя погляды. На жаль, аб іх мы пакуль што можам меркаваць толькі па зусім скупых і тэндэнцыйных вестках. Аднак можна сказаць, што Лышчынскі быў перакананым праціўнікам феадальнага ладу і яго інстытутаў, выказваўся за ўстанавленне грамадства па новаму ўзору. Так, Куровіч гаворыць аб Лышчынскім, што ён «зблытаў і змяшаў парадак кіравання ўсім светам, устаноўлены самім панам богам у выглядзе разнастайных класаў, уладаў і манархій, жадаючы мець свет без улады, гарады без начальнікаў, народы без гасудароў, храм без свяшчэнніка, капіталізм без суддзі».

Вядома, сістэма такіх поглядаў, з пункту гледжання таго часу, была цяжкім злачынствам. А калі ўлічыць, што Лышчынскі ў сваіх перакананнях не быў адзіночкі, што ў Беларусі падобныя погляды, па прызнанню епіскапа А. Залускага, «глыбока ўкараніліся не ў адным розуме», што тут меліся «секты, якія публічна адмаўляюць бога», то мы зразумеем, якая жорсткая кара чалака філосафа.

Царкоўнікі лічылі, што будзе забыты не толькі атаізм Лышчынскага, але і памяць аб ім. Аднак яны памыліліся. Ужо ў

той час імя Казіміра Лышчынскага выклікала сімпатыю ва ўсіх, хто змагаўся супраць зацілля схаластыкі, супраць феадальнага ладу, якія скоўвалі развіццё грамадства. Яго імя ўвайшло ў гісторыю чалавечай думкі. Яно перадавалася з пакалення ў пакаленне, як сімвал служэння ісціне, падвіжніцтва ў навуцы. Як і імя Францыска Скарыны, яно стала гордасцю не толькі беларускага, але і ўсіх славянскіх народаў, яно па праву ўвайшло ў гісторыю духоўнай культуры чалавечтва. Бо нельга сумнявацца ў тым, што па сваіх энцыклапедычных ведах, па смеласці і глыбіні поглядаў, па непахіснасці перакананняў Казімір Лышчынскі можа быць пастаўлены побач з такімі слаўнымі прадстаўнікамі заходнеўрапейскай філосафскай думкі XVI—XVII стагоддзяў, як Джардана Бруна, Лючыліо Ваніні, Бенедзікт Спіноза, П'ер Бейль.

Разам з тым варта сказаць, што ў вырашэнні актуальных праблем філосафіі Казімір Лышчынскі зрабіў крок наперад, што яго погляды аперэдылі французскіх матэрыялістаў XVIII стагоддзя і, перш за ўсё, публіцыстыку «асабістага ворага бога» Поля Анры Гальбаха. Таму на велічым небасхіле філосафіі XVII стагоддзя Казімір Лышчынскі з'яўляецца зоркай першай велічыні.

Вячаслаў ШАЛЬКЕВІЧ,
кандыдат
філосафскіх навук.

АПТЭКА...

У КРОПЛІ КРЫВІ

Здароўе і жыццё нясе донарская кроў. Але толькі на працягу дзесяці дзён — пасля гэтага тэрміну яна траціць многія свае лекавыя якасці, і яе нельга пераліваць хвораму.

Вучоныя прапанавалі абдзіраць з ператрыманай крыві плазму і мікраэлементы. Аднак астатнім кампанентам прымянення не знаходзілася доўгі час, пакуль супраціўнікі Беларускага навукова-даследчага інстытута пералівання крыві не стварылі новы препарат — гемулэн.

З донарскай крывёю звязана яшчэ адна цікавая работа супраціўнікаў інстытута. Вядома, што пры пераліванні кроў згортваецца. Каб не дапусціць гэтага, раней у яе дабаўлялі цытрат натрыя. Такі спосаб патрабаваў ад урача максімальнай асцярожнасці, таму што арганізм пры вялікім аб'ёме пералівання не паспяваў вывядзіць іншародную дабаўку, і

аперация часам расцягвалася на доўгія гадзіны.

Інстытут прапанаваў больш просты спосаб — кроў фільтруюць праз марлю, прапітаную фосфарнай кіслатай, якая забтрымлівае кальцый. Кроў не згортваецца, і пераліванне яе можна весці з любой хуткасцю, у любым аб'ёме, не баючыся ўскладненняў — недахоп кальцыя арганізм хутка папаўняе.

Новы метаў шырока ўкараняецца ў медыцынскай практыцы па ўсёй краіне.

Д. ПАТЬКА.

(ПОРТ)

ПОСПЕХ ДЭБЮТАНТА

На прайшоўшым у Францыі чэмпіянаце свету па фехтаванні выдатнага поспеху дабіўся мінчанін, студэнт Беларускага інстытута фізкультуры Аляксандр Раманькоў — дэбютант нашай зборнай. Упэўнена пераадолеўшы папярэднія і паўфінальную пульты, ён адзіны з савецкіх рапрызистаў трапіў у фінал, дзе яго сапернікамі былі два французы, два італьянцы і адзін паляк Аляксандр Раманькоў вайграў чатыры баі і заваяваў вышэйшую ўзнагароду турніру — залаты медаль чэмпіёна.

У камандных спаборніцтвах па рапірах перамагла

зборная СССР, і Аляксандр Раманькоў атрымаў другі залаты медаль.

Мінчанін Віктар Сідзак — лепшы шабліст свету 1973 года — атрымаў бронзавы медаль за асабістае трэцяе месца. Да гэтай узнагароды ён дадаў залаты медаль за камандную перамогу.

Нечаканая няўдача спасцігла савецкіх рапрызистак. Лідэры каманды Алена Бялова і Валянціна Ніканава выбылі з барацьбы ў чвэрцьфінале. А чэмпіёнкай свету ў фехтаванні на рапірах стала венгерская спартсменка І. Бобш. У нашых дзяўчат засталася адзіная магчымасць адграца ў камандных спаборніцтвах.

І радасная навіна прыйшла з Грэнобля — савецкія рапрызисткі заваявалі чарговы залаты медаль, перамогшы нацыянальную зборную Венгрыі.

Зборная савецкіх фехтавальшчыкаў роўна выступіла ва ўсіх васьмі відах прагра-

мы і заваявала «Вялікі прыз нацый» — галоўны трафей чэмпіяната свету па фехтаванні.

Зрабіўшы апошні паварот, АН-2 выйшаў на курс. Вышыня — дзве тысячы метраў. Юнакі і дзяўчаты надзелі ахоўныя акуляры і наблізіліся да люка. Унізе злянела поле.

Святлана не дакраналася да парашута цэлы год. Пасля траўмы яна перанесла дзве аперачы. І вось сёння — двухтысячны скачок. Ёй трэба будзе ўдзельнічаць у рэспубліканскіх, а затым усесаюзных спаборніцтвах. Святлана Маркава — член савецкай зборнай, двойчы абсалютная чэмпіёнка рэспублікі. Шчасліва імгненні сустрэчы з зямлёй, удалае прызыяленне — і вось яна ўжо спяшаецца да сяброў.

Заняткі на кучнасць прызыялення — асабліва. Барацьба ідзе за секунды. Страціш адну-дзве ў паветры — на зямлі

не далічыцца кіламетраў. Гэта добра ведаюць майстры спорту электрык Міхаіл Кляўко, тэхнік-сіноптык Тамара Краснова, акумулятаршчык Андрэй Міхайлаў.

Аматары парашутнага спорту займаюцца пры Рэспубліканскім авіяспартклубе «Баравая». Першапачатковае захапленне для многіх становіцца дарогай у вялікі спорт. Не раз падымаліся на п'едэстал гонару заслужаны майстар спорту аб-

салютны чэмпіён свету Уладзімір Гурны, чэмпіёнкі краіны Вера Зубава, Вольга Царлюкевіч... Дагрануўшыся да зямлі, самалёт імкліва набліжаецца да месца збору. Наўючаных парашутамі, спартсмены спяшаюцца да машыны. Яны пакідаюць зямлю, каб вярнуцца на яе пераможцамі. НА ЗДЫМКУ: апошня ўказанні дае лётчык-інструктар А. НЯПОМНЯШЧЫ.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

ГУМАР

Падлетак-габравец вырашыў намякнуць бацьку, каб той даў яму грошы.

— Тата, я бачыў у сне, што ты даў мне дзесяць леваў.

— Выдатна, маё дзіцяці! За тое, што ты ў мяне такі прыкладны сын, можаш гэтыя грошы пакінуць сабе.

Даўно вядома, што гадзінчыкі, выстаўляючы ў вітрынах механізмы «дакладнага ча-

су», прыцягваюць гэтым кліентаў: прахожы, заўважышы, што яго гадзіннік адстае або спяшаецца, тут жа звяртаецца за дапамогай да майстра. Гэты хітры прыём і вырашыў выкарыстаць габравец-цырульнік.

Ля ўваходу ў цырульню ён устанавіў выдатнае вялікае люстра. Праходзячы міма, маладыя людзі міжволі затрымліваліся ля люстра і, разглядаючы сябе, заўважалі, што яны неда-

статкова старанна паголены, а магчыма, нехайна настрыжаны. І ім нічога не заставалася, як пераступіць парог цырульні.

Мудры габравец разбагацеў і пабудоваў некалькі дамоў, некаторыя з іх захаваў да нашага часу. Засталося і тое слаўнае люстра. Але толькі побач, на дзвярах цырульні, цяпер вельмі часта з'яўляецца аб'ява: «Закрыта на перападлік».

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-65-84, 33-03-15, 33-65-91, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. № 1106